

משרד החינוך

מינהל החינוך הדתי

מינהל חברה ונוער

"בית חינוך כמשפחה" שולחן עגול

למנהלים ולרכזי החינוך החברתי-ערכי

"משל לזקן שהיה יושב על הדרך והיו לפניו שתי דרכים.

אחת תחילתה קוצים וסופה מישור, ואחת תחילתה מישור וסופה קוצים.

היה יושב בראש שתיהן ומזהיר העוברים ואומר להם:

אף על פי שאתם רואים תחילתה שזו קוצים לכו בה שסופה מישור.

וכל מי שהיה חכם שומע לו והיה מהלך בה ומתייגע קמעה.

הלך בשלום ובא בשלום.

אבל אותן שלא היו שומעים לו היו הולכים ונכשלים בסוף..."

(מדרש תנחומא, פר' ראה)

בית ספר, אשר לו הזכות להיקרא "בית חינוך", דורש השקעה מרובה מכל קהילת בית הספר, הורים - מורים - תלמידים. המשימה המוטלת על קהילת בית הספר כבדה ביותר, כדי שכל תלמיד יוכל לממש את עצמו ואת הייחודיות שבו, וכל זאת לא על חשבון הזולת. אך אנו מלאי אמונה כי גם אם הדרך בתחילתה קוצים - סופה הצלחה ונחת.

תלמידים זקוקים לסביבה מיטבית ומצמיחה, שתחושת קרבה, הכלה, מסירות וחיבור מלווה ועוטפת אותם. לשם כך דרושים מצע גידול ואקלים הולם של מעורבות, אחריות הדדית, אכפתיות וקשר עמוק שבין אדם לחברו מלבד מסגרת והקניית ידע.

על בית החינוך להעניק חום, אהבה, ביטחון ושלווה בעולם מתלבט, מלא ספקות, ניכור, תחרות והישגיות במטרה ללמד את היחיד להשתלב בקהילה בה נותנים ונוטלים. השילוב בין מקומו של הפרט כיחיד לבין מקומו כחלק מקבוצה כרוך בקשרים רגשיים, בתחושת שייכות ובאמונה משותפת של כל הנוגעים בדבר: הורים, מנהלים, מורים, בעלי תפקידים וכמובן תלמידים.

לשנה"ל תשע"א קבע מינהל החינוך הדתי יעד לכלל המערכת: "בית חינוך כמשפחה". לקראת ימי הערכות במוסדות החינוך (יסודיים ועל יסודיים) אנו מציעים תוכנית ובה שלוש אפשרויות למעגלי דיון בנושא תרבות הפנאי הביטסים שונים.

מתודת השולחן העגול מאפשרת שיח שוויוני, נינוח ומכבד, שעשוי להוביל למסקנות יישומיות להטמעת ערכי בית החינוך כמשפחה. ניתן לקיים דיונים אלה עם תלמידים, נציגי מועצת תלמידים, הורים, מורים, בעלי תפקידים וכיו"ב. עלינו לזכור כי "מטרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו המתוקנת שהנקודה המרכזית שבה היא לעשותו טוב וישר" (איגרות הראי"ה קוק, איגרת ק"ע), וזו שאיפתנו.

בברכה,

ד"ר אברהם ליפשיץ

ראש מינהל החמ"ד

מיכל דה-האן

מנהלת יחידת חמ"ד
מינהל חברה ונוער

יוסי לוי

מנהל מינהל חברה ונוער

פטרות:

1. לברר עם המשתתפים את פירוש המושג "בית חינוך כמשפחה".
2. לבחון עם המשתתפים את היסודות הרלוונטיים לבית חינוך כמשפחה.
3. לעמוד על מקומו של המורה - המחנך בהטמעת התפיסות החינוכיות של בית החינוך.

עזרים:

- 1: "תמונות מספרות בית חינוך" כמספר הקבוצות. (מתאים לשולחן עגול 1) רצוי לגזור לתמונות בודדות ולהגדיל
- 2: "שביבי חינוך" כמספר המשתתפים (מתאים לשולחן עגול 2)
- 3: "מקורות מזברים בית חינוך" כמספר המשתתפים (מתאים לשולחן עגול 3)
- 4: "אדני הבית" כמספר הקבוצות
- 5: נייר עבודה - כמספר הקבוצות

מהלך ההפעלה:

שלב א' - קבוצתי

למנחה: חלק את המליאה לקבוצות בנות 8 משתתפים.
הערה: יש למנות לכל שולחן מנחה להובלת הדיון.
לפניך שלוש אפשרויות לבחירה:

שולחן עגול 1 - למה הדבר דומה?

המנחה יפזר על השולחן העגול תמונות (נספח מס' 1) ויבקש מכל משתתף לבחור תמונה המסמלת או מבטאת עבורו את מהות "בית החינוך כמשפחה".
כל משתתף ינמק את בחירתו.

להלן מספר שאלות לקידום השיח:

- א. מדוע בחרת בתמונה זו?
- ב. כיצד התמונה שבחרת מתקשרת עם הנושא "בית חינוך כמשפחה"?
- ג. האם תמונה זו מזכירה לך חוויה שעברת בהקשר זה?
- ד. האם במחשבה שנייה היית בוחר בתמונה אחרת? מדוע?
- ה. האם ברצונך להוסיף תמונה המבטאת בעיניך את הנושא "בית חינוך כמשפחה"?
- ו. האם יש תמונה שלא נראית לך שייכת לנושא כלל?

שולחן עגול 2 - שביבי חינוך

המנחה יחלק למשתתפים קטעי מכתבים שכתב הרב וולבה זצ"ל (נספח מס' 2) ויבקש מהם לבצע את המשימה המצורפת.
כל משתתף יציג את בחירתו וינמק.
שאלות לדיון:

1. מה הרגשתם כשקראתם את המכתבים?
2. האם התחדש לכם דבר מה?
3. האם לדעתכם דברים אלו, שנכתבו לפני שלושים שנה ויותר, רלוונטיים כיום? מדוע?

שולחן עגול 3 - מְקוּמוֹ שֶׁל מַחֲרָךְ

המנחה יחלק למשתתפים דף "מקורות מזכרים בית חינוך" (נספח מס' 3) ויבקש מהם לבצע את המשימה המצורפת. כל משתתף יציג את בחירתו וינמק. שאלות לדיון:

1. מה הרגשתם כשקראתם את המקורות?
2. האם התחדש לכם דבר מה?
3. כיצד ניתן להסביר שמקורות אלו, אשר נכתבו על ידי חז"ל, רלוונטיים כל כך לימינו?

שלב ב' - קבוצתי

- המנחה יחלק לכל שולחן דף "אדני הבית" (נספח מס' 4) ויבקש לבצע את המשימה המצורפת.
- חברי השולחן יגבשו תוכנית עבודה יישומית לקידום אחד מאדני "בית החינוך כמשפחה" על פי נייר עבודה (נספח מס' 5).

נספח מס' 1 - תמונות "מספרות" בית חינוך

